

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาเด็กป๋มในเมือง

กลุ่มอาชีพเล็กๆ กลุ่มหนึ่ง ถือกำเนิดขึ้นในสังคมเมือง และเจริญเติบโตควบคู่มา
กับระบบเศรษฐกิจ การค้า และการคมนาคมขนส่งของประเทศ จนกระทั่งในปัจจุบันได้กลายเป็น
เป็นกลไกที่สำคัญในธุรกิจระดับแสนล้านเช่นธุรกิจน้ำมันเชื้อเพลิง ในเมืองใหญ่เช่น
กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันมีสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 455 แห่ง (กองน้ำมันเชื้อเพลิง,
2535) มีพนักงานบริการในสถานี หรือที่เรียกว่า “เด็กป๋ม” ประมาณ 30,585 คน ในจำนวนนี้
ร้อยละ 90 เป็นแรงงานที่มีอายุ 13 - 18 ปี (ยุพดี ศรีนาค , 2535) และอพยพย้ายถิ่นมาจาก
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยสาเหตุสำคัญคือ ความยากจน (วิภาวี พิจิตบัณฑิต , 2532)

จะเห็นได้ว่า เด็กป๋มส่วนใหญ่จะมีอายุอยู่ในช่วงเด็กถึงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยศึกษา
เล่าเรียน และจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอบรมทั้งทางด้านวิชาความรู้และจริยธรรม จากสถาบัน
การศึกษาและสถาบันครอบครัว เพื่อที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของสังคมในอนาคต
แต่ในสภาพความเป็นจริง ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจทำให้เด็กกลุ่มนี้ต้องเข้าสู่ระบบการทำงานใน
ลักษณะแรงงานที่ด้อยความรู้ และขาดทักษะประสบการณ์ทางวิชาชีพ

นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้โลก และชีวิตของแรงงานกลุ่มเด็กป๋มมีความ
สลับซับซ้อนมาก เนื่องจากส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด วิถีชีวิตภายใต้กฎเกณฑ์
ข้อบังคับในการทำงานแบบสังคมเมืองนั้น มีความแตกต่างจากวิถีชีวิตแบบชนบทในภูมิลำเนา
เดิมอย่างเห็นได้ชัด การเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ของกลุ่มเด็กป๋ม
โดยขาดสถาบันหลักทั้งสอง คือสถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัวเป็นผู้ชี้แนะแนวทางให้
นับเป็นเรื่องยากลำบาก ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาทางด้านจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นความคับข้องใจ
หรือความรู้สึกแปลกแยก

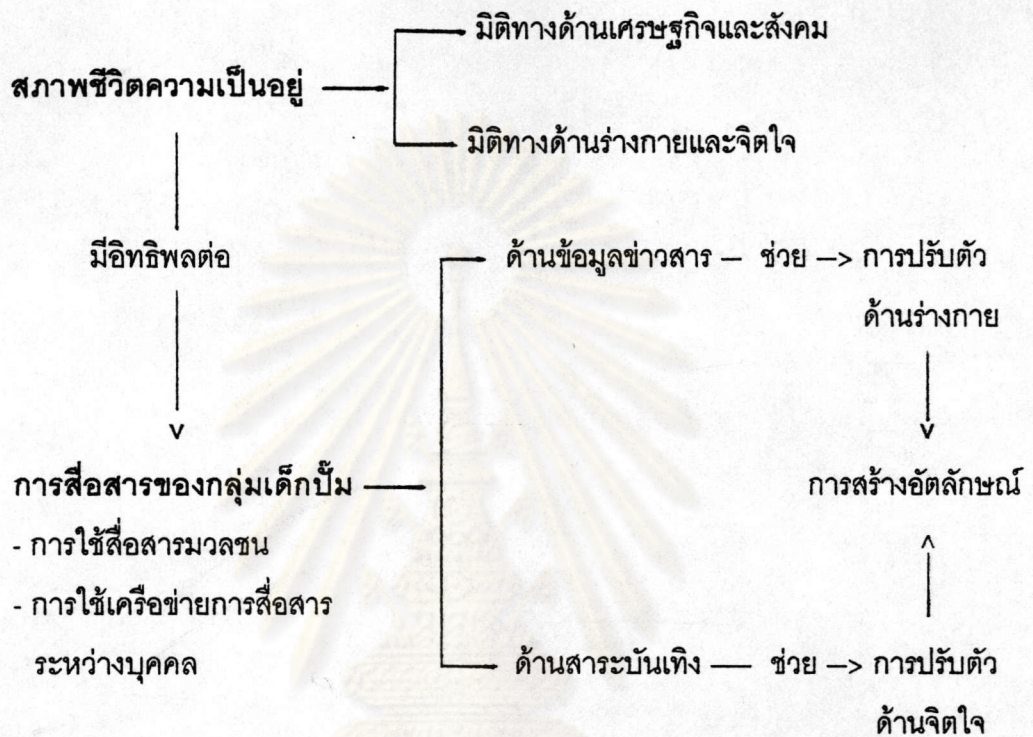
การทำความเข้าใจปัญหาทางด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะปัญหาดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และความคิด ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะทางการทำงาน ยิ่งไปกว่านั้นแรงงานกลุ่มนี้ยังต้องเผชิญกับปัญหาคุณภาพชีวิต เพราะในสภาพความเป็นจริง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากความเจริญเติบโตของสังคม เมืองตกอยู่กับคนเพียงบางกลุ่ม ข้อจำกัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของเด็กป๊ม ประกอบกับสภาพปัญหาของสังคมเมือง จะปิดกั้นหนทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อันจะนำไปสู่สถานะการเป็นกลุ่มแรงงานด้อยโอกาสในสังคมเมืองไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ความสลับซับซ้อนของสังคมเมืองนั้น ก่อให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนา เทคโนโลยีทางการสื่อสาร และระบบการสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตย สิทธิการสื่อสารถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน และสื่อมวลชนก็เป็นกลไกอย่างหนึ่งในสังคมนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็สิทธิในการรับข่าวสารและสาระบันเทิง สิทธิในการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร รวมทั้งสิทธิในการพิทักษ์เรื่องส่วนตัวและวัฒนธรรม(บุญเลิศ ศุภดิลก , 2527) ยิ่งไปกว่านั้นสื่อมวลชนควรมีหน้าที่เป็นตัวแทนผู้ด้อยโอกาสในสังคมอีกด้วย จะเห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีบทบาทต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นในสังคมเมืองเช่น กรุงเทพมหานคร กลุ่มเด็กป๊มในฐานะกลุ่มอาชีพหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ของสังคมก็มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสื่อเช่นเดียวกัน แต่ทว่าการใช้สื่อนั้นมีข้อจำกัดมากมาย ตั้งแต่ด้านความสามารถในการซื้อหา ด้านเวลาในการเปิดรับ และด้านรูปแบบเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการ

จึงเป็นที่น่าสงสัยว่า สิทธิในการสื่อสารของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเมืองเช่น กลุ่มเด็กป๊มมีมากนักน้อยเพียงใด สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลกระทบต่อลักษณะการสื่อสาร และการใช้สื่อสารมวลชนของกลุ่มเด็กป๊มอย่างไร และการสื่อสารมวลชนในฐานะกลไกหนึ่งของสังคมมีบทบาทเพียงใดในกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับสภาพชีวิตในเมือง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเด็กป๊ม

ประเด็นปัญหาต่างๆ ข้างต้นที่ต้องการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ สามารถอธิบายได้ด้วยแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ กับลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กป๊ม ดังนี้

แผนภูมิที่ 1.1
แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพชีวิตความเป็นอยู่กับลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กป๋ม

แผนภูมิที่ 1.1 ข้างต้น แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสภาพชีวิตความเป็นอยู่กับลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กป๋ม ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยเริ่มจากการศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ใน 2 มิติคือ มิติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และมิติทางด้านร่างกายและจิตใจ ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กป๋ม ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้สื่อสารมวลชน เนื้อหาที่ได้รับจากการสื่อสารทั้ง 2 ประเภท แบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านสารบันเทิง ด้านข้อมูลข่าวสารช่วยในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นการปรับตัวทางด้านร่างกาย และด้านสารบันเทิงจะช่วยในการเรียนรู้ในทางสังคม ซึ่งเป็นการปรับตัวทางด้านจิตใจทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มเด็กป๋มในที่สุด

การศึกษาวิจัยทางการสื่อสารแนวที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เน้นไปที่การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของผู้รับสารในแนวพฤติกรรมศึกษา (Behavioral Studies) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติที่มีหลักเกณฑ์แน่นอน เพื่อให้ได้ภาพรวมของพฤติกรรมการบริโภคสื่อ และการตอบสนองต่อสารที่สื่อนำเสนอ เช่น การสำรวจความนิยมรายการทางวิทยุหรือโทรทัศน์ การสำรวจพฤติกรรมของผู้รับสารในฐานะผู้บริโภคสินค้า ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนเป็นสำคัญ แต่งานวิจัยชิ้นนี้เน้นไปที่การศึกษาวัฒนธรรมการสื่อสารของกลุ่มผู้รับสารกลุ่มเล็กเพียงกลุ่มเดียว โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดปลีกย่อยทุกประการที่เชื่อว่ามีผลต่อลักษณะการสื่อสารของกลุ่มผู้รับสาร ไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพ เช่น ภูมิหลังทางสังคม สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ลักษณะการทำงาน และด้านจิตใจเช่น ปัญหาความคับข้องใจในด้านต่างๆ ทัศนคติต่อสังคม แผนการในอนาคต ทั้งนี้เพื่อการทำความเข้าใจวัฒนธรรมการสื่อสาร เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาทางการสื่อสารสำหรับกลุ่มผู้รับสารอย่างแท้จริง

การศึกษาวิจัยสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะการสื่อสารของกลุ่มเด็กปัมในครั้งนี้นั้น กระทำในแนววัฒนธรรมศึกษา (Cultural Studies) กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมของกลุ่มเด็กปัมในฐานะผู้รับสาร เพราะเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดขอบเขตความสนใจ ประสบการณ์ และพฤติกรรมสื่อสารของเด็กปัม การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในสภาพการทำงานในแต่ละวันของกลุ่มเด็กปัม เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาที่แท้จริงที่เกิดขึ้นในทุกๆ ด้านจากมุมมองของตัวเด็กปัมเอง ทั้งนี้การศึกษาวิจัยวัฒนธรรมการสื่อสารของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดปลีกย่อยนั้น แม้จะเป็นการศึกษาวิจัยคนเพียงกลุ่มเล็กๆ แต่ก็เป็นการศึกษาวิจัยที่เชื่อว่า สามารถเข้าถึงความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มคนที่ศึกษาได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเสริมความรู้ด้านการสื่อสารในอีกมิติหนึ่ง เพื่อให้มีความละเอียด และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นได้

ดังนั้น การทำความเข้าใจสภาพชีวิต ลักษณะเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้สื่อสารมวลชนของเด็กปัมกลุ่มนี้ จะทำให้สามารถเข้าใจสภาพชีวิตความเป็นอยู่ และความรู้สึกนึกคิดของคนกลุ่มเล็กๆ ในฐานะตัวแทนของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเมืองได้ สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาต่างๆ ที่คนกลุ่มนี้กำลังประสบ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาคุณภาพชีวิตในแง่มุมต่างๆ หรือปัญหาทางด้านจิตใจ ซึ่งล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหา

สังคมโดยรวมทั้งสิ้น ทั้งนี้การที่ได้ทำความเข้าใจสังคม และการรู้เท่าทันปัญหาที่คนในสังคม กำลังประสบอยู่ รวมถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มเด็กบิ๊ม
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้สื่อสารมวลชนของกลุ่มเด็กบิ๊ม
3. เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคล และการใช้สื่อสารมวลชน กับการสร้างอัตลักษณ์ของกลุ่มเด็กบิ๊ม

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกศึกษากลุ่มเด็กบิ๊มที่เป็นลูกจ้างในบิ๊มน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร จากเด็กบิ๊มจำนวนประมาณ 30,585 คน ที่ทำงานในบิ๊มน้ำมันจำนวน 455 แห่งทั่วกรุงเทพมหานคร (กอน้ำมันเชื้อเพลิง , 2535 ; ยุพดี ศรีนาค , 2535) ได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 88 คน ที่ทำงานในบิ๊มน้ำมันของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จำนวน 6 แห่ง บิ๊มทั้ง 6 แห่งกระจายอยู่ในเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 เขต ดังนี้

1. สาขาสำนักงานใหญ่ ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร
2. สาขาการทำอากาศยานแห่งประเทศไทย ถนนวิภาวดีรังสิต เขตดอนเมือง
3. สาขาการประปานครหลวง ถนนประชาชื่น เขตบางเขน
4. สาขาสนามเป้า ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท
5. สาขานานาใต้ ถนนสุขุมวิท เขตพระโขนง
6. สาขาองค์การเบตเตอร์ ถนนสรรพาวุธ เขตพระโขนง

เหตุผลในการเลือกบิ๊มน้ำมันทั้ง 6 แห่ง ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย แบ่งได้เป็น 2 ประเด็น คือเหตุผลทางด้านวิชาการ และเหตุผลทางด้านการปฏิบัติงาน ดังนี้

เหตุผลทางด้านวิชาการ

1. บัณฑิตน้ำมันทั้ง 6 แห่งนี้ มีโครงสร้างการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน คือ เป็นกิจการของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และร่วมดำเนินงานโดยบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง ในลักษณะการประมูลที่มีสัญญาเป็นระยะเวลา 1 ปี ดังนั้นการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นการศึกษาโดยเจาะกลุ่มเด็กปั๊มกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีแบบแผนการทำงานและการดำรงชีวิตภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ และสังคมที่คล้ายคลึงกัน

2. เด็กปั๊มในบัณฑิตน้ำมันทั้ง 6 แห่งนี้ มีโอกาสพบปะ รู้จัก และติดต่อสื่อสารกัน ด้วยเหตุผลดังนี้

2.1 ในช่วงเริ่มต้นทำงานบางปีจะมีการฝึกงานร่วมกัน ในบัณฑิตน้ำมันขนาดใหญ่ก่อน จากนั้นจึงถูกส่งไปทำงานตามสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงต่างๆ ดังกล่าว

2.2 เด็กปั๊มจะมีญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักทำงานอยู่ตามบัณฑิตน้ำมันต่างๆ ดังกล่าว

2.3 เมื่อบัณฑิตน้ำมันแห่งใดมีพนักงานไม่เพียงพอ เนื่องจากพนักงานลาพัก หรือลาออก จะมีการนำพนักงานจากอีกแห่งหนึ่งไปเสริมเป็นการชั่วคราว

ดังนั้น แม้ว่าการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้จะมีข้อด้อยเรื่อง การกระจายของกลุ่มตัวอย่าง แต่ทว่ามีข้อเด่นคือ ได้ทราบถึงเครือข่ายการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลสูงมากต่อชีวิตของกลุ่มเด็กปั๊มกลุ่มหนึ่ง การติดต่อสื่อสารดังกล่าว มีแนวโน้มว่าจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเด็กปั๊มกลุ่มนี้ได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการวิจัย

เหตุผลทางด้านการปฏิบัติงาน

1. การศึกษาวิจัยเบื้องต้นในบัณฑิตน้ำมันทั้ง 6 แห่ง ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเด็กปั๊ม และพนักงานอื่นๆ ในบัณฑิตน้ำมันเหล่านี้ คาดว่าการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มเด็กปั๊มจะเป็นไปโดยราบรื่น เพราะการวิจัยครั้งนี้ ต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีทั้งในการสนทนาแบบไม่เป็นทางการ และการเฝ้าสังเกตการณ์จำนวนหลายรอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลในแง่ลึก

นอกจากนี้ จากการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับกลุ่มเด็กป๋ม พบว่ามีการกล่าวอ้างถึงเด็กป๋ม คนอื่นๆ ในป๋มน้ำมันแห่งต่างๆ ในกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

2. การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุญาตจากผู้จัดการส่วน ส่วนบริหารสถานีบริการน้ำมัน ปตท. และเจ้าของบริษัทเอกชนผู้ประมูลได้ในช่วงปี พ.ศ. 2537 ดังนั้น จึงได้รับความสะดวกในการเก็บข้อมูล และการศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อได้ป๋มน้ำมันทั้ง 6 แห่งแล้ว ก็เลือกศึกษากลุ่มเด็กป๋มทุกคนที่ทำงานเฉพาะใน กะกลางวันเพื่อความสะดวกในการศึกษา แต่ในบางป๋มมีเพียงกะเดียว ก็ศึกษาเด็กป๋มทุกคนที่ทำงานในป๋มนั้น

สาเหตุที่ไม่คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวัย ภูมิลำเนา หรือปัจจัยอื่นๆ นั้น เพื่อให้ได้ ทราบถึงลักษณะเครือข่ายการสื่อสารระหว่างบุคคลในสภาพความเป็นจริง ไม่ต้องมีปัจจัยอื่นๆ เป็นตัวจำกัดขอบเขตในการศึกษา เพื่อให้ประเด็นในการศึกษาเปิดกว้าง และตรงตาม ความเป็นจริงมากที่สุด

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ที่สำคัญในงานวิจัยครั้งนี้ได้แก่คำว่า “เด็กป๋ม” “อัตลักษณ์” และ “ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารกับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์” ดังนี้

“เด็กป๋ม” หรือ พนักงานบริการในสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง ลูกจ้างใน สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง หรือป๋มน้ำมัน ซึ่งมีหน้าที่เติมน้ำมัน และให้บริการอื่นๆ บริเวณ ลานด้านหน้าของสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง 6 แห่งที่คัดเลือกไว้เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยจะศึกษา ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. สภาพชีวิตความเป็นอยู่ อันประกอบด้วย

1.1 ภูมิหลังทางสังคม ได้แก่

- ก. เพศ
- ข. อายุ
- ค. ภูมิลำเนา
- ง. การศึกษา
- จ. สถานภาพการสมรส
- ฉ. อาชีพของครอบครัวเดิม
- ช. อาชีพของคู่สมรส

1.2 สภาพการทำงาน และสภาพความเป็นอยู่ ได้แก่

- ก. ประวัติการทำงาน
- ข. ลักษณะการทำงานในปัจจุบัน
- ค. ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

1.3 ลักษณะการพักผ่อน และการใช้เวลาว่าง ได้แก่

- ก. กิจกรรมในยามว่าง
- ข. กิจกรรมในวันหยุด

1.4 ความคิด และทัศนคติในเรื่องต่างๆ ได้แก่

- ก. ความคิด และทัศนคติในเรื่อง สภาพชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน
อาชีพการงาน สภาพเมือง และสภาพชนบท
- ข. การวางแผนชีวิต

2. การสื่อสาร หมายถึง ลักษณะการรับ และการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้กับสมาชิกอื่นๆ ในสังคม อันประกอบด้วย

- 2.1 ความต้องการในการสื่อสาร
- 2.2 สภาพความเป็นจริงในการสื่อสาร
- 2.3 ข้อจำกัดในการสื่อสาร และวิธีการเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ
- 2.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการสื่อสาร

3. การใช้สื่อสารมวลชน หมายถึงลักษณะการรับ และประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสาร และความบันเทิงที่ถ่ายทอดผ่านทางสื่อสารมวลชน อันประกอบด้วย

3.1 ประเภทของเนื้อหา

ก. ด้านข้อมูลข่าวสาร

- ข่าวโทรทัศน์
- ข่าววิทยุ
- ข่าวหนังสือพิมพ์

ข. ด้านสาระบันเทิง

- ประเภทที่มุ่งให้ทั้งสาระและความบันเทิง
 - รายการโทรทัศน์ เช่น รายการสารคดี รายการปกิณกะ
 - นิตยสาร เช่น นิตยสารดารา นิตยสารกีฬา
- ประเภทที่มุ่งให้ความบันเทิง
 - การ์ตูน
 - ละคร และภาพยนตร์จีนชุด
 - นวนิยาย
 - เพลง

3.2 ลักษณะการใช้สื่อ อันประกอบด้วย

- ก. ความต้องการในการใช้สื่อ
- ข. สภาพความเป็นจริงในการใช้สื่อ
- ค. ข้อจำกัดในการใช้สื่อ และวิธีการเอาชนะข้อจำกัดต่างๆ
- ง. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้สื่อ

“**อัตลักษณ์**” หมายถึง การมองตนเองในแง่มุมต่างๆ ในฐานะสมาชิกหน่วยหนึ่งของสังคม ในที่นี้มี 4 ด้าน คือ

1. อัตลักษณ์ทางเพศ
2. อัตลักษณ์ทางถิ่นฐาน
3. อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์
4. อัตลักษณ์ทางชนชั้น

“**ความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสาร กับแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์**” หมายถึง อิทธิพลของการสื่อสาร และการใช้สื่อสารมวลชนต่อการสร้าง การดำรงรักษา และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ และอิทธิพลของการสร้าง การดำรงรักษา และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ต่อการสื่อสาร และการใช้สื่อสารมวลชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้สามารถกำหนดมาตรการ หรือวางนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเด็กป๊ม ในฐานะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเมือง
2. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการศึกษาค้นคว้าเรื่องของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเมืองในแง่มุมต่างๆ ต่อไป
3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการศึกษาวิจัยผู้รับสารในแนววัฒนธรรมศึกษา ในประเด็นต่างๆ ต่อไป